

kunstenaaars Vereniging Flevoland
Fotoverslag Sunsation 2004
Zuidenwind

kunstenaaars vereniging flevoland

Secretariaat: mevr. L. de Jong
Postbus 352, 8200 AJ Lelystad
Telefoon: 0320-248610
<http://www.flevokunst.nl>

Mariël Bisschops
Michel Bongertman
Willem Hoogeveen
Sonja Rosling
Karin van der Molen
Anthea Simmonds
Cor Sonke
Linda Verwajen
DAAD
Hein Walter

Met dank aan:
Gemeente Lelystad, Provincie Flevoland, Stichting Zonnewende Flevoland,
Fabergé Organisaties en Stichting Flevolandschap.

Fotografie en vormgeving: Fred van Welle

kunstenaaers vereniging flevoland

Postbus 352, 8200 AJ Lelystad
<http://www.flevokunst.nl>

- SUNSATIOn 2004 - ZUIDENWIND -

Nicolaus Copernicus

De Grieken hadden het al gezien.
Wij zijn verblind geraakt door kaarslicht,

want zó spreekt de heer
van de kerke: 'Het leven is een lijntje,

als een ladder, van de aarde
naar de hemel. De wereld is plat;

de hemel is omhoog. Ons bidden
is het centrum van het al.'

Ik zal niet langer zwijgen:
onzin, onzin, onzin.

De wereld is zo rond als een dubbeltje
en de zon is de lamp in het midden.

Het draait echt niet om ons,
het heelal is het werkelijke meesterwerk.

Maar pas als de kaars uitgaat,
kun je dat zien.

**Nicolaus Copernicus (1473-1543) was genesheer, kanunnik
en sterrenkundige. Hij formuleerde dat niet de aarde het
middelpunt van ons zonnestelsel was, maar de zon.**

gedichten: Hein Walter

*NOORD is de richting
van de stilte.
In een spirituele droom
te reizen zonder afstand.
Als een BEER
in een winterslaap.*

*OOST is de richting
van vernieuwing,
uitbreiding en groei.
Als een SLANG
welke zijn oude huid
verlaat om er groter
en stralender uit te komen
dan voorheen.*

*WEST is de richting
van verwerken.
Als een rand
met al haar magen
en maar kauwt
kauwt en kauwt
tot zij het echt
eigen maakt.*

*ZUID is de richting
van het reizen
in samespel
met het PAARD.
Om in verre streken
cultuur en kennis
uit te wisselen.*

gedichten: Daad

Kunstenars Vereniging Flevoland
Fotoverslag Sunsatation 2004
Zuidenwind

Mariël Bisschops
Michel Bongertman
Willem Hoogeveen
Sonja Rosing
Karin van der Molen
Anthea Simmonds
Cor Sonke
Linda Verwajien
DAAD
Hein Walter

- SUNSATIEN 2004 - ZUIDENWIND -

Sunsation 19 juni 2004

Observatorium Robert Morris Lelystad

In de vroege ochtend van zaterdag 19 juni nam de Kunstenaars Vereniging Flevoland voor de elfde keer deel aan het jaarlijks evenement ter gelegenheid van de zomersonnenwende.

Tien kunstenaars van Kunstenaarsvereniging Flevoland (www.flevokunst.nl) hebben zich – voor de laatste keer - aangesloten bij het Festival en lieten zich dit keer inspireren door de vier windrichtingen, de Amerikaanse Westenwind, de meditatieve Oosterse Wind, de Noordelijke Wind van de Noormannen en de warme Wind van Afrika; daaromheen komt een groot aantal ontdekkingsreizigers in woord tot leven.

De werken van de KVF (Anthea Simmonds, Michel Bongertman, Karin van der Molen, Sonja Rosing, Willem Hoogeveen, Cor Sonke, Mariël Bisschops, Linda Verwajen, Daad en Hein Walter) waren tot en met 26 juni te bezichtigen op het terrein van het Observatorium aan de Swifteringerweg .

Fridtjof Nansen

Er ligt een oceaan onder het poolijs, een zee van stromend water.

Als ik meedrijf met de stroming kom ik dan vanzelf bij de Noordpool!

Ik maak een schip we noemen hem voortgang: *Fras* met wanden zo schuin

dat het oprukiend ijs geen vat krijgt op de romp. Het schip zal met verheijdelj woorden

door het kraakbeven van de ijskap maar door koude handen worden opgetild.

We nemen vijf jaar voedsel mee en water: we zullen de winternacht overleven.

Fridtjof Nansen (1861 1930) heeft geprobeerd de Noordpool te bereiken door gebruik te maken van de golfstroom.

Pedro Fernández de Quiros

Het moet God zelf geweest zijn die onze schepen met vuurworm deed verrotten

en het zoute water door de kromgetrokken planken heen liet stromen tot we bijna zonken.

Hij strafte ons voor de daveulse, goed doorvoede Dona Isabella,

die gezag kreeg door het sterven van haar man, en haar dagelijkse vles en fruit

alleen maar voor zichzelf behield, terwijl de mannen meel te eten kregen, met zeewater vermengd;

zij waste zelfs elke dag haar kleren met kostbaar zoet water. God heeft

me doen inzien dat Christus alleen de mensheid kan redden ik moet

de inboorling bekeren, bekeren, bekeren.

De mannen en vrouwen op de Salomonseilanden

met kroeshaar en roodgeverfde tanden moesten leren hoe ze moesten leven in Zijn naam.

Pedro Fernández de Quiros (1560 1614) zocht naar het Terra Australis. Hij was bezeten van het idee de bewoners van het Zuidelijke Vasteland tot het

Ernest Shackleton

Ze ligt stil om ons heen, een witte tiggerin; ze slaapt

met halve ogen, haar poot over de boeg.

Er staat geen wind, er is geen leven, alleen

het knerpen van haar nagels in mijn schip.

Ernest Shackleton (1874 1922) leidde een aantal expedities naar de Zuidpool.

Rene Caillet

Ik wilde al van jongs af aan naar Afrika, het trok me aan als een magneet,

maar pas toen het Frans Aandrijkskundig Genootschap een geldprijs van 10000 franken uitoefte

voor de eerste Europeaan die naar Timboektoe reisde en het levend kon bewijzen, voelde ik me uitgedaagd.

Ik leerde Arabische bij nomaden en studeerde uit hun heilige Koran om door te kunnen gaan

voor Arabier, want 'Christenbonden' waren hier hun sterven zeker.

Maar mijn ergste vijanden bleken ziektes: malaria en scheurbuik. Een oude negerin

was maandenlang mijn moeder en verpleegde me totdat ik beter was en sterk genoeg

om Kabara te halen, de haven van Timboektoe: een arme stad met lemen huizen die omringd werd

door drijzand en treurige vlakten.

De gouden paleizen waren zandkastelen.

Rene Caillet (1799 1838) was de eerste Europeaan die de reis naar Timboektoe maakte en levend terugkeerde.

- SUNSATION 2004 - ZUIDENWIND -

Mungo Park

De Niger Drijoliba, zoals ze haar hier noemen gaat het van ons winnen.

Breed als zee en willows leek ze als een slaafse vrouw te stromen bij Ségou.

Maar onder water kolkte al haar bloed: ze is een feeks die nooit berust en wie haar neemt

bechoopt dat met de dood. Haar loop is woest op plaatsen waar de hoogte zorgt voor watervallen,

maar genadeloze droogte bleek haar dodelijkste wapen. Onze boot is op de rosen vastgelopen.

Wachten zullen we op regen en het einde dat zal komen onverwacht.

Mungo Park (1771 1806) verkende de Niger.

Jean-Baptiste Lamarck

Een wolk is geen slordige verzameling schapen of de ademafstrik Vader Gods, het is geen uitgesgunde geest van enig volk of de ziel van wie dan ook.

Een wolk is een ongewereld gebergte dat voortdurend verandert van gedaante.

Laten we hem met namen vangen, zoals we dat eeuwen geleden

met het water hebben gedaan: oceanen, zeeën, meren en rivieren.

Laten we hem verdelen en beheersen: nimbus, stratus, cumulus en cirrus.

Laat ons weten maken die voor al die uitersz kleine watertruppels gelden,

zodat de wolk niet ontsnapt aan onze onle en ons weten.

Jean-Baptiste Lamarck (1744 1829) was een natuuronderzoeker. Hij schreef als eerste een evolutietheorie. Ook deed hij een onderzoek naar wolken. Hij heeft een begin gemaakt met de indeling in categorieën. Luke Howard is daarmee verder gegaan.

Richard Francis Burton

Op 3 augustus 1858 stond John Speke aan de oever van een immens meer,

dat hij noemde naar onze koningin Victoria. Maar ik wilde niet dat ik geen gelijk had

dat ik bleef venedigen dat de bron van de Nijl moest liggen in het kleinere Tanganjikeer.

Als ik toen de watervallen daar met eigen ogen had ontdekt,

de donderende rook, zoals Afrikanen ze noemen, met een verval van 93 meter,

dan had ik wel geweten dat ik van de Nijl de oorsprong had gevonden.

Richard Francis Burton (1821 1890) ging samen met John Hanning Speke op zoek naar de bron van de Nijl.

Willem Barentsz

Er zit ijz in mijn kop, verblindend lege vlaktes vulken de wereld van mijn denken. Er bestaat geen woord

voor de beproeving die wij thans op Nova Zembla moeten ondergaan: kou die dieper bijt dan honger

en een wind die ogen uit de kassen snijdt. Binnen is het niet veel beter: adem doet zelfs hier de long bevriezen.

Ik lees de mannen voor uit een boek over China om hen thuis

te doen vergeten en levend te houden de hoop op een beoooden terugkeer.

Naar waar jullie wachten met warme voeten op ansichtkaarten. Jullie, vol met vragen naar beschrijvingen

van kou en slapende dagen. Als een mooie dood, zou ik dan willen antwoorden. Maar wie zou dat begrijpen?

Dus beschrijf ik als ik thuiskom vergezichten als kalenders. En bij ieder plaatje

druppelt dan wat heimwee in mijn slokdarm: smeltwater dat de weg zoekt naar mijn buik.

Willem Barentsz (1550 1597) leidde een aantal expedities naar de Noordpool.

- SUNSATON 2003 - DE VERWARRING -

Willem Hoogeveen
Barkstraat 45
8301 BE Emmeloord
0527-697172

Noord

Europa is het centrum van de geschiedenis.
Daar begon de wereld eeuwen geleden
met de vraag: Waar ben ik?
We zagen naar zoeken naar het antwoord
op plaatsen waar de rijkdommen nog niets vroegen.
We noemden dat ontdekkingsreizen.

Za vonden we het Noordelijke ijs, het goud
in het oerwoud, de slaaf in Timboektoe.
We namen bezit van de tijd en gaven in ruil
daarvoor ons langst houdbare ertgoed: vervuiling.

In het kielzog van onze ontvinding drijven
de uitverpieten van de vernieuwing, op de ijsberg
staat in kleine lettertjes ons afval geschreven en zelf
op de bodem van de oceaan staat onze vingerafdruk.
Dus is het tijd voor Vikingen om antwoord te geven
op onze vraag en terug te geven wat van ons is.

Gedicht: Hein Walter

Cor Sonke
Ketelmeerweg 1B
8308 RA Nagele
0527-652839

James Cook

Ptolemeus van Alexandrië tekende anderhalve eeuw
na Christus een wereldkaart waarop hij Afrika verbond
met Azië door een door hem geschapen continent
dat het zuidelijk deel van de wereldbol bedekte.

Hij noemde het Terra Australis Incognita.
Meer dan duizend jaar bleef het bestaan.

Ontdekkingsreizigers gaven vaak hun naam
aan het door hen ontdekte om te blijven voortbestaan.

Zeeën werden vaak genoemd naar kapiteins die
per ongeluk hun schepen lieten varen op die plek.

Ik bewees, door er doorheen te varen,
dat het continent van Ptolemeus niet bestond.

Ik kom het niet bestaande land mijn naam
niet geven omdat het er niet was.

**James Cook (1728-1779) ontdekte dat het Grote
Zuidelijke Continent niet bestond.**

Hernán Cortés

De Azteken dachten even
dat ik Quetzalcoatl was,

de god wiens terugkeer ze verwachtten;
ze noemden me 'de witte man'.

Ik voerde het commando over elf schepen,
maar in het oerwoud heb je niets aan wind,

daar moet je lijst zijn en Montezuma de Tweede,
de Azteekse oorlogslider, gijzelen,

zodat hij trouw zwerft aan de Spaanse koning.
Toch ging het mis: Alvarado,

mijn waanzinnige plaatsvervanger, begon
in mijn afwezigheid zomaar een oorlog

en slachtte duizenden Azteken af
tijdens een godsdienstige plechtigheid.

Ik was geen terugkerende god,
maar een levend teken van hun ondergang.

Mijn komst was al in de sterren gelezen:
in twee jaar tijd had ik het rijk vernietigd.

**Hernán Cortés (1485 / 1547) ontdekte de Azteekcultuur en
veroverde Mexico**

Maria Polo

Ik heb geleefd aan het hof
van Keizer Koeblai Chan

en maakte reizen in zijn naam.
Ik had een plaatje

dat me recht gaf op vervoer
en onderdak in het Mongoolse rijk.

Zo kwam ik eens in Tibet, een paradijs
voor jonge mannen: hoe meer minnaars
aanstaande bruiden hebben verlieten,
des te hoger is hun aanzien.

Als oudere man leerde ik
naar mijn geboortestad terug.

Ik ben 24 jaar lang weg geweest.
Toen ik terugkwam in Venetië

lieten ze me eerst niet binnen,
vreemdling die ik geworden was.

**Marco Polo (1254-1324) reisde over land naar Oost-Azië en
verbleef 24 jaar in het Mongoolse rijk.**

James Clark Ross

Omdat ik als eerste
de magnetische Noordpool heb bereikt

en nauwkeurig de ligging ervan heb vastgesteld
7051' noorderbreedte en 9640' westelengte

kreeg ik leiding over een Britse expeditie
die het magnetische zuiden moest gaan zoeken.

Dumont d'Orville ging gelijk met mij,
maar voer met schepen voor de tropen,

en Charles Wilkes, de Amerikaan,
voer met oorlogsbodems

door de ijsskade water stroomde
door de geschutpoorten naar binnen.

Wij waren voorbereid op kou
en op het allerregste, toch heb ik

het magnetisch zuiden niet gevonden.
De enorme goddelijk pakjés, platen

van ruim 200 meter dikte, waren ons te veed.
Om het zuiden te bereiken moet je kunnen vliegen.

**James Clark Ross (1800-1862) leidde verschillende
expedities naar de beide polen.**

- SUNSATON 2004 - ZUIDENWIND -

Fernao Magalhaes

Het bewijs dat de wereld rond is,
lever je het best door omhoog te varen.

38 Dagen hebben we doorstaan
in die verraderlijke straat

door het zuiden van het nieuwe land
het onzichtbare gekrijs van apen en duivelse

vogels die zich verborgen hielden
achter de donkerlichte oevers .

De keren dat ik haast de hoop
had laten varen toen ik daar ineen

het grote water zag dat kalm lag
te wachten... Tranen sprongen in mijn ogen.

Ik noemde haar mijn liefste,
mijn vrouw, mijn grote oceaan.

**Fernao Magalhaes (1470-1521) vond als eerste Europeaan de
zeeweg langs Amerika naar de Grote Oceaan**

Vasco da Gama

Ik heb voor Portugal, Volk en Vaderland,
de zeeroute naar Indië geopend.

De eerste keer langs Kaap
de Goede Hoop had ik vier schepen.

Met twee keerde ik weer.
Een handvol specerijen en vele

slechte herinneringen waren mijn deel.
Maar ik had de toekomst.

De tweede keer had ik schepen genoeg
om vraag te nemen op een ieder

die mij vijandig had bejegend:
een schip vol moslims terug uit Mekka

verbrandde ik, vrouwen en kinderen eerst;
ik bleef Oost-Indisch doof

voor de smekbedes van plaatselijke heersers,
hun steden werden beschoten, duizenden doden,

want ik ben de koning van de zee,
ik had alle winden mee.

**Vasco da Gama (1469-1524) heeft voor het eerst de zeeroute
langs Zuid-Afrika naar Indië bevaren.**

Harry St. John Philly

Deze woestijn wordt 'Het lege kwartier' genoemd,
omdat er zelfs voor bedolven niets te vinden is.

In 90 dagen volbrachten we een reis
van 2900 km door een land zonder water,

een zee van zand en wind.
We doorwaadden de Rub al Khali.

Ik hoopte halverwege de verzonken stad Warbur
te vinden, die volgens de legende

door vuur uit de hemel, als straf
voor haar zonden, verwoest was.

We vonden een krater,
de vuitslag van Allah.

De woestijn kan je bedwingen,
maar vechten tegen Allah is zinloos.

**Harry St. John Philly (1885-1960) stak de Arabische
woestijn Rub al Khali over. Hij bekeerde zich tot het
Islamitisch geloof.**

Heinrich Barth

James Richardson, Adolf Overweg en ik
kregen de opdracht om de grote wegen

van de karavaten te ontdekken,
die liepen van Tripoli naar het bewoonde Zuiden.

We hebben ze gevonden, maar alleen ik
bleef leven. De dood heeft mij wel

in de keel geesten, maar ik was slim genoeg:
ik had de berg Idjen beklommen, bij Ghat.

De Toezegs geloofden dat daarboven
geesten woonden; ik vond er niets,

alleen de hete wind. Of waren het demonen
die mij bij het afdalen lieten verdwalen?

Ik had te weinig water. Mijn eigen bloed
heeft me gered. Met een mes

sneed ik een ader open in mijn arm
en bleef in leven met mijn eigen leven.

**Heinrich Barth (1821-1865) reisde van 1850 tot 1856 door
Afrika en bracht een schat aan gegevens mee naar
Engeland.**

- SUNSATIOn 2004 - ZUIDENWIND -

Michiel Bongertman
De Schalm 23
8251 LB Dronen
0321-310491

Anthea Simmonds
dr. H.J. Oltuisstraat 8
8081 TZ Elburg
0525-684552

Abel Janszoon Tasman

Ik heb om Australië heen gevaren
en er niets van gezien. De raffen

waren gevaarlijk en de inboorlingen
wild en vijandig. Maar ik heb bewezen

dat het een eiland is, omringd
door zout water. Op de 44^e breedtecirkel
ontdekte we land, maar de zee
was te ruw voor een sloep.

Ik staande de scheepstimmerman
en hij heeft zwendend de kust bereikt

met in zijn hand de vlag.
De land werd Nederland.

Abel Janszoon Tasman (1603-1659)
werd uitgestuurd door de V.O.C. om de Zuidelijke
wateren onder Batavia te ontdekken:
'Alle vastelanden en eilanden die ge moogt ontdekken,
aandoen of betreden, zult ge in bezit nemen in naam
van Humme Hoogmogenden,
de Staten-Generaal der Vereenigde Provinciën'.

Charles Montagu Doughty

Ik heb de wereld niet in kaart gebracht,
geen stad of monument ontdekt,

ik heb geen route over zee gevonden,
geen land naar me vernoemd of onverwacht

een volk uit duisternis ontsloten, ik was gewoon
een reiziger, ze noemden me Khalil.

Een Christen was ik, uit het Westen,
in de zandvlam van een heel gevaarlijk land.

Ik heb het overleefd, zo simpel
kan ik het nu zeggen, maar twee jaar lang

heb ik de adem van de dood geroken.
Pas toen ik aan het einde van mijn reis

de minaretten zag van Djedda,
met daarachter schepen op de zee,

wist ik dat de wind mij goed gememd was
en dat ik Engeland opnieuw zou zien.

Charles Montagu Doughty (1843-1926) heeft twee jaar
door Arabië gereisd. Hij publiceerde het boek 'Arabia
Deserta', waarin hij zijn reisverhaal beschreef. Dit boek
is nu een standaardwerk.

David Livingstone

Zie begroeven bij een boom
mijn hart. Met zout en zinn

werd ik verdroogd totdat ik perkenam was.
Op mijn huid was alles ingekerfd:

de watervallen van Victoria, de dorre
in Kalahari, talen die ik heb gesproken,

volkeren met wie ik leefde en de slavenhandel
die dit land kapot maakte.

Chuma en Sasi, mijn trouwste metgezellen,
droegen me naar Zanzibar,

waar Engelsen me overnamen om mijn lichaam
te begraven in Westminster.

David Livingstone (1813-1873) was missionaris en
ontdekkingsreiziger. Hij heeft 30 jaar in Afrika geleefd en
gereisd.

Robert Edwin Peary

Op 2 maart werden we tegengehouden
door een kanaal dat minstens

500 meter breed was.
De dag ervoor hadden we al

de donkere wolke gezien die
op open water dikke condens
in koude lucht. Een mist zo zwart
als de rook van een prairiebrand.

Dagen moesten we wachten
totdat het gat was gelicht.

Later kwam ze met nevel,
die gemeene wind bedroefde.

Maar ze hield ons niet tegen,
ook niet met nichels sneeuw

die te hoog waren voor onze sleden.
Op 2 april 1909

was er nog 246 km te gaan.
We hadden 5 sleden en 40 honden.

Vijf lagen later gaf ze zich over,
die Noordpool, en wapperde

de vlag die mijn vrouw had gemaakt
in de ijstokende wind.

Na 23 jaar strijd
had ik de oorlog gewonnen.

Robert Edwin Peary (1856-1920) heeft als eerste Westling
de Noordpool bereikt.

- SUNSATION 2004 - ZUIDENWIND -

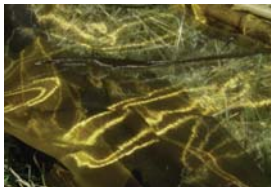
Westerwind

De westervind draagt wolven
zware visioenen mee van mensen
die gebukt gaan. Is dit de toekoms
die we ons herinneren? Hangt
het universu[um] verleden als een
overvloedige donderklap in ons geheugen?
De Westerse wilkent, de pen ziet
schappies, die ander ziet de houding
van een kind. Wie ziet voorrang
en wie heeft oog voor waterstof?
Wie herkent de Duitse adeljar
en wie de Amerikaanse? Wie heeft ogen
genoeg om te zien dat elke wind
een tegenwind oproept?

Godsicht: Hein Walter

- SUNSATION 2004 - ZUIDENWIND -

Out West

Mensen, zoekende reizigers, gedwongen
verlaten, verscheurde rijen, arme sloebiers...
geef ze shelter, bescherming, een rustplaats,
een schuilplek voor de tijd, een thuisje
dat gewisgel wordt door de wind,
opdat ze even voelen dat het goed is.

Gedicht: Hein Walter

Sonja Rosing
Donastraat 160
8226 LC Lelystad
0320-253091

Karin van der Meulen
Blokzijldeijk 4
8373 EK Blankenham
0527-202662

- SUNSATION 2004 - ZUIDENWIND -

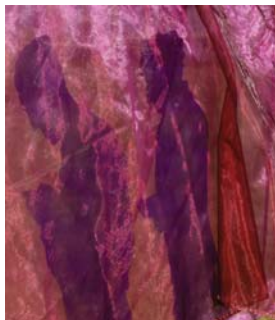
Zuid

Denkend aan Holland
zie ik kranige hansen getoerd
en wilgen in ransels geteerd.
Geen Meeren te paard of vrouwen
gesluisd in geijs bij de bloemkoel.
De wind is fier dwingend
of fluisstert zuidkomers wegwijs in wat
burgers moesten. Oud Afrika wordt hier vergeten
want wij noemt de Arabische invloed?
De wind speelt het spel
dat kinderen kunnen draai om.
Das draaien we om en vergeten.
Godsche: Hein Walter

Mariël Bisschops
Spuihof 11
1316 EE Almere
036-5332562

Linda Verwijen
Ketenstraat 16
1316 NC Almere
036-5321588

- SUNSATION 2004 - ZUIDENWIND -

Hein Walter
Zijderupsstraat 4
1338 KX Almere
036-5321588

DAAD
Voorstraat 457
8226 KD Lelystad
0320-258959

